

<http://rdm.org.pl>

D O W O D
ROCZNEGO POSTĘPKU

POD ZASZCZYTEM

JASNIE WIELMOZNEGO

JÓZEFA HRABI
NIESIOŁOWSKIEGO

WOIEWODY NOWOGRODZKIEGO KAWALERA
ORDEROW ORŁA BIAŁEGO I S. STANISŁAWA,

OKAZANY

*Przez Uczniów Edukujących się w Szkołach Po-
wiatowych Nowogrodzkich Zgromadzenia XX.
Dominikanów, Dnia 28. Czerwca Roku 1802.*

Z Prawa, Moralnéy Nauki, Dzieiów Rzymskich,
Greckich, Perckich, Afsyryyskich, Jeografi—Fizy-
ki, Zoologii, Rolnictwa Ogrodnictwa, Historji Na-
turalnéy,—Z Jecmetryi, Arytmetyki, Algiebry, Try-
gonometryi.—Z Wymowy, Poezyi, —Grammatyki
Polkiéy, Łacińskiéy, Niemieckiéy, Francuzkiéy—
Tłumaczenia—Rysunków i Charakterów.

w Wilnie w Drukarni Akademickiéy.

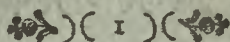
INSTYTUT
BIBLIOTEKA

350 Warszawa, ul. Nowy Świat 7

<http://rcin.org.pl>

20.015

K L A S S A I.

Imo. z Geografii.

Uczniowie téy Klasy opowiedziawszy początkowe wiadomości do zrozumienia Geografii koniecznie potrzebne, ukażą na Mappie wszystkie Państwa Europeykie, ich Miasta stoleczne, znaczniysze Rzeki, Góry, Jeziora i t. d. A w szczególności Cesarstwa Rosyjskiego podział, Miasta znaczniysze, własności kraju opowiedzą.—

2do. z Arytmetyki.

Sposób dodawania, odejmowania, mnożenia i dzielenia liczb całych i składanych w przykładach okażą.—

3tio. z Nauki Chrześciańskiej.

Wyłożą Tajemnice Wiary o Bogu, o stworzeniu Człowieka, grzechu pierworodnym—Tudzież o Kosciele, Sakramentach, uczynkach miłosiernych i t. d.

4to. z Nauki Obyczajowej.

Opowiedzą związek Nauki Obyczajowej z Chrześciańską—Mówić będą o posuszeństwie, szukaniu Nauki, pracowitości, zachowaniu zdrowia, oszczędności i t. d.—O obowiązkach Rodziców względem

Dzieci i wzajemnie o powinnościach Dzieci względem Rodziców. i t. d —

5to. z *Grammatyki Narodowéy.*

Wyliczywszy znamiona wspólne i szczególne Polszczyźnie i Łacinie—Podział mowy i części iéy nieodmienné; następujące ułatwią zapytania.—

1mo. *O Imieniu i Zaimku*—Co jest Jmie?—Które Jmiona odmieniają się przez stopnie?—Ile jest rodzajów i z kąd je mają Jmiona?—Z kąd pochodzi przypadkowanie i ile jest przypadków w obu językach?—Co jest i iloraki Zaimek?—Przez co się odmienia?—

2do. *O Słowie i Imiesłowie.*—Jaka jest potrzeba słowa?—Z kąd pochodzi czasowanie słów?—Czemu słowa przez Rodzaje i liczby odmieniają się?—Jakie są słów nazwiska?—Co jest Jmiesłów i iloraki?—Na czém ich osobliwość zawiła?—

3tio. *O Składni.*—Co jest i iloraka Składnia?—Ilorakie jest szykowanie wyrazów?—Które wyrazy i iak się z sobą zgadzają?—Czy jest rząd i podległość między wyrazami?—

6to. z *Tłumaczenia.*

Przekładać będą na Język Oyczytly. — 1mo. Bayki Ezopa wybrane z Fedra.—2do. O Bydle domowém, Wołach i Krowach z Księgi VI. Kollumelli.

Naostatek Ukazą swe pisma.

<http://rcin.org.pl>

K L A S S A II.

1mo. z Grammatyki Polsko-Łacińskiej.

Opowiedziawszy cechy, po których poznają się Rodzaje Imion Polskich i Łacińskich; prawidła powszechné i szczególne na Rodzaje Imion wyliczą.— O stopniowaniu Przymiotników Polskich i Łacińskich—O przypadkowaniu Polskiem i Łacińkiem—O słowach nieforemnych—O czasowaniu Polskiem i Łacińkiem—O składni i rządzie słów, iako to: czynnych, biernych, nielakich, nieosobistych i nazwanych *deponentia*.—Także o imionach właściwych miasł, na pytanie gdzie, dokąd, z kąd, któredy ułatwią pytania.—

2do. z Nauki Chrześciańskiej.

Wyłożą przednieysze **Tajemnice Wiary o Trócy Przenajświętszey**, o Weieleniu Syna Bożego, o własnościach Kościoła i o cechach po których się poznaie Kościół prawdziwy.—

3tio. z Nauki Moralnéy.

O powinnościach wzajemnych, iakié zachodzą między Uczniem a Nauczycielem,—Sługą a Panem.—

4to. z Tłumaczenia.

Przekładać będą wyiątki różnych Autorów do

Nauki Obyczajowey stosowanę do się tycze Powinności Ucznia i Nauczyciela, Sługi i Pana.—Bayki z Fedra o Ezopie, o nieszczyrey przyiaźni, o Pawiu żalącym się przed Junoną na głos Słowika, o rozbiciu się Symonidesa na morzu, o człowieku i ośle, na pamięć opowiedziawszy, na Język Polski wyłożą—Z *Kolumelli* o Ptaśtwie domowém—z *Korneliusza Neposa*. Życia Wodzów Greckich, Temistoklesa, Arystydasa i Cymona tłumaczyć będą.—

5to. z *Geografii*.

Ukażą na karcie Jeograficzney granice podziału i Państwa Ameryki: tudzież Królestwa Pruskiego. Miasta znaczniejsze i własności kraiu opowiedzą.—

6to. z *Arytmetyki*.

Liczb łamanych dodawania, odeymowania, mnożenia, dzielenia: toż reguły trzech prostey odwrotney i składaney sposób i prawidła w przykładach okażą.—

Nakoniec swe rękopisma złożą.

WYMOWA I POEZJA

K L A S S A III

Imo. z *Grammatyki Narodowey*.

Naybliższy sposób dobrego tłumaczenia się w mo-
<http://icm.org.pl>

wie oraz sztukę zgodzenia mowy z myślą okażą Uczniowie téy Klasy; przez wyszczególnienie znamionności o wyrazach, o początku onych, pochodzeniu, zgodzie albo przyjemnéj mowie.—Tudzież prawidła iloczasu stosowné do brzmienia Oczystego Języka.—Nakoniec różnicę między Polkim a Łacińskim Językiem zachodzącą ukażą.—

2do. z Poezyi

Stosowné do sztuki Rymotwórczey przełożą prawidła, to jest: o liczbie zgłosek, średniowce, rymie i t.d. Nad to wierszów Łacińskich co do miar, iloczasu i całego ułożenia opowiedzą przepisy.—

3tio. z Wymowy.

Opowiedzą uwagi o sposobie układania okrésów, ich gatunku i płynności.—Takoż o rozkładzie mowy i jego stanie dwojakim, o różnicy onegoż mówić będą. a postępek w téy sztuce nabyty własna ich praca okaże.—

4to. z Tłumaczenia.

Wyłożą z Łacińskiego na Język Oczysty życia Wodzów Greckich tudzież Listy Pliniusza.—

K L A S S A IV.

1mo. z Wymowy.

Ułatwią zapytania o częściach mowy, iakiemi

sa: rozpoczęcie, założenie. dowodzenie i domówienie.—
Wrodzony gust piszącego zwykł zdobić mowę; prze-
to do téj potrzeby przyłączą uwagi o wyborze słów
i myśli.—O podziale zrozumiałość mowie dającym—
Przy tém przytoczą prawidła o Listach, tak co do
wewnętrznego onych układu, jako i zewnętrznego
z wyszczególnieniem ich gatunków i różnicy.—

2do. z Poezyi.

Opowiedzą początek i cel Poezyi, źródło ży-
wey imaginacyi.—Styl Poetycki i jego podział.—
Przytoczą gatunki wierszów z uwagami o Napisach
Satyrach i Odach.—W ostatku nastąpi tłumaczenie
Mowy za Marcellém.—Czytanie własnych i wier-
sze.—

K L A S S A V.

Imo. z Wymowy.

Mówić będą o Stylu, o podziale i dobrém uży-
ciu onegoż—O Wymowie Sądowej, Seymowej,
o Pochwałach i inné przytoczą wyszczególnienia
godné naśladowania i pamięci.—

2do. z Poezyi.

Opowiedzą uwagi o Sielankach, o Poezyi dram-
matycznój.—O Komedyi Tragedyi i Operach.—Na-
koniec pośtepek w téj sztuce czytaniem własną pra-
cą zrobionych Mów i Wierszów ukończą.

MATEMATYKA

K L A S S A III.

z Geometrii.

Poczynający wielce pożyteczną tę Naukę, dadzą dowód poślepku i gruntownego zrozumienia pierwszych iey początków: *1mo.* O długości Linii prostéy—Obwodzie koła—Kątach i wymiarzeonych—O kątach *przyległych i jednostronnych.*—*2do.* O przystawianiu Troykątow—W ększości kąta *zewnętrznego* od iednego z *wnętrznych*—O linii *prostopadłej* i wielorakich sposobach prowadzenia onéy.—*3tio.* O liniach równoodległych—O równości kąta *zewnętrznego* dwóm kątom *wewnętrzny*m na przeciw położonym—Ważności summy kątów w troykącie lub w figurze innéy *prostokreślney.*—*4to.* O równości równoległoboków i troykątów co do powierzchni—Zamianie figur prostokreślnych na troykąt im równy.—Różnym sposobie wyrachowania powierzchni—Podnieleniu liczby do kwadratu i znalezieniu pierwiastku.—*5to.* O kwadratach *przeciwprostokątney rozwartokątney* i *ostrokątney*—Dodawaniu, odejmowaniu lub zwększeniu kwadratów.

K L A S S A IV.

1mo. z Geometrii.

1mo. O stosunkach Figur prostokreślnych a wszcze-
B

gólności troykątów.—2do O wielokątach foremnych mogących się wpisać i opisać na kole.—3tio. O używaniu przenośnika.—4to. Obszerniejszą dadzą wiadomość o cyrkle proporcjonalnym wykładając jego użytek co do linii Arytmetycznéy, Jeometrycznéy, wielościanów cięciw sześciątów czyli brył i metalów.—5to. O sposobach mierzenia i rysowania figur podobnych obrębom danym na ziemi.—O podziałce czyli skali.

2do. z Trygonometryi.

W wykładzie téy Nauki iako części znakomitey Jeometryi która się zatrudnia wynalezieniem trzech niewiadomych ilości z sześciu, lub powierzchni troykąta danego: ukażą łączność ułożenia stosunków z użyciem wstaw, styczney siecznéy i t. d. Dowiodą trzy twierdzenia fundamentalné i założenie czyli Problemata z nich wypływające—Nakoniec przywiodą stosunki zachodzące między średnicą i obwodem koła oraz twierdzenia do wyrachowania powierzchni koła służące.

3tio. z Jeometryi Praktycznéy

Stosując Teoryą do praktyki ukażą sposób wprowadzenia linii prostopadłej, równoodległej, wymiaru dwóch punktów z których ieden lub obydwa są nieprzystępne, zakręty drogi, brzeg rzeki mur łamany obwód lasu, jeziora wymierzyć i na papier przenieść—Przywiodą różne sposoby mierzenia stolikiem i Goniometrykiem mąietności, gruntu, wyso-

kości i t. d. z oznaczeniem właściwém na Mappach gór, jezior, rowów, łąk, bagnów i t. d.—Z Mappy przez siebie zrysowaney okazać cały sposób postępowania, brania przedmiotów na naczynia gór przyległych, lasów, gruntów użytecznych i nieużytecznych.

4to. z Algjebry.

Okazać znaki używané w Algjebrze, oraz sposób dodawania, odejmowania, mnożenia i dzielenia ilości algjebraicznych.

K L A S S A V.

Imo. z Algjebry.

Rozwiązywać będą tak przez rozumowanie i arytmetyczne iako téż sposobém algjebraicznym różne zagadnienia w które jedna lub więcey ilości niewiadomych wchodzi.

2do. z Geometrii Praktyczney.

W stosunku okoliczności w wymiarach gruntów zdarzających się i innych potrzeb ściągających się do wielu Ekonomicznych użytków, mówić będą o *równoważeniu* czyli *libellacyi* i sposobach łącznych równoważenia na różne położenia mieysc.

Uczniowie tych Klafs złożą Mappy miernicze gruntów toż i rysunki Jeometryczne oznaczające

położenia miejsc lasów, gór, bagnów, rowów, jezior, rzek i t. d.

F I Z Y K A

K L A S S A III.

1mo. z Rolnictwa.

Przebiegając najdawniejsze dzieje świata, wątpić nie można gdyby Rolnictwo od najdawniejszych czasów nie było w szacunku: Uczniowie więc opowiedzą zasady na których stałych, pewnych i koniecznych pożyteczna nauka Rolnictwa zasadza się. — Opiszą znaki ziemi urodzajnej i wszelkich gatunków ziem — Dobroć i użytek każdej z osobna — Naprawienia sposoby. — Oranie, bronowanie, pognoje ilorakié bydz powinny? — W jakim czasie i na jakim gruncie? — *O siewie* — Wszelki gatunek zboża iakié-go wyciąga gruntu i iakiéy pory.

2do z Ogrodnictwa.

Opowiedzą różne sposoby grodzenia ogrodów, rozmnażania drzew, opatrywania ich chorob i onych leczenia.

3tio. z Tłumaczenia.

Wyłożą Księgę II. Ziemiaństwa Wirgiliusza — oraz wyciątki z dzieł Kolumelli o Ogrodach iaryznych z Księgi XI.

KLASSA IV.

Imo. z Fizyki Elementarnéj.

Co jest początkiem czyli pierwiastkiem ognia? —Ciepłik przez jakie ciała przechodzi?—Gdzie się znajduje materya ciepła?—Jakié są sposoby, któremi się działanie ognia wznieca?—Jakié są skutki ognia na ciała?—Jakiemi sposobami działanie ognia zmniejszyé albo powiększyć można?—Jak się pomnaża ciepło słoneczne?—Jaka jest gęstość promieni słonecznych padających na jaką powierzchnią?—Jakié są własności ciepła słonecznego?—Światło Księżyca do światła słonecznego w jakim jest stosunku?—Co jest ciepłomierz?—Któré ciała mniej się rozgrzewają od Słońca a które więcej.—Mówić będą o powietrzu w ogólności, jego ciężkości, sprężystości i innych własnościach—O wiatrach ich kierowaniu, przyczynach wzmaganiania się—O wiatrach formownych, periodycznych z lądu i morza—O własnościach obłoków, ich formowaniu się i opadaniu pod postacią dżdżu, śniegu, rosy i mgły.

2do. z Tłumaczenia.

Wykładać będą Księgę IV. Ziemiaństwa Wirgiliusza z Łacińskiego na Język Oyczysty o Pszczolach.

KLASSA V.

Imo. z Fizyki.

Przez samo tylko doświadczenie pozniemy

ciał własności, te więc za ogólne mieć należy, które się we wszystkich znajdują: które za pomocą zmysłów w nich dostrzegamy—Uczniowie zatem dowiodą: że *rozciągłość, podzielność, kształtność, nieprzenikliwość, dziurkowatość, rozrzadliwość, zgęstwialość, ściślność, sprężystość, rozszerzliwość i ruchomość* są z własnościami ogólnemi. *zdo.* Co jest Statyka? Jak wyraża się siła iakakolwiek w Statyce? Wielorakié są *Machiny?* Co uważamy w drągu? Siła, używając drąga, kiedy jest największa? Co jest równia pochyła i wielorakié do niéy należą *machiny?* *zto.* Wyobrażenie przedmiotów za pomocą sprawionégo przez światło na oczach naszych rażenia nazywa się onych widzeniem—Zeby tego fenomenu przyczynę naznaczyć, znać potrzeba dobre narzędzie, albo części jego przynajmniej, do onégo sprawienia służące.—Powiedzą przeto, oko z iakich części jest złożoné i z kim się łączy?—*Błony i wilgocie oka iak są ułożoné? Muszkuły, błony i wilgocie na co służą oku? Widząc skład cały, oka, iakim się sposobem robi widzenie i poznanie przedmiotów?*—Przyłączą też wiadomości o narzędziach optycznych, o Okularach o Poleoskopach, Optykach, Ciemnicach, o Teleskopach dyoptrycznych, Katadyoptrycznych i Mikroskopach.— *4to.* *O sile magnesowej*—Opowiedzą dziwną własność tego kamienia, przez którą nieustannie działa na przyległe żelaza—Stosunek jego mocy gdy jest w stanie własnym i gdy zostaje uzbrojonym w blaszki żelazne.—Własności jego, to jest *pociąganie, odpiernanie kierunku zboczenie nachylenie i udzielenie*—Sposoby nadania siły magnesowej stali lub iakim dro-

był sztuczkom żelaza podług różnych Fizyków.—
 5to. Co jest materya Elektryczna?—Wielorako dzie-
 lili dawnieyszy ciała Elektryczne a ilorako terazniey-
 si—Jakie opisanie maszyny Elektryczney?—Wielo-
 raki sposób elektryzowania?—Elektryczności równo-
 waga i szypkość iaka jest? Sposób napełnienia szkła
 wzmacniającego—Czy pewnem to jest teraz, że taż
 sama jest grzmotów co skutków elektryczności przy-
 czyną? Kto naypierwszy to podobieństwo postrzegł?
 Jakie są fenomena szklanki leydeyskiej i elektroforu
 przed i po wystrzale—

2do. z *Zwierzętopisma.*

Opisawszy części zwierząt wewnętrzne, uczynią
 podział zwierząt na *sześć gromad*, każdą gromadę
 podzielią na rzędy—Opowiedzą tych zwierząt hi-
 storyą i skład zewnętrzný, których użycie i znaio-
 móść wiele w Ekonomice przynosi pożytku.

3tio. z *Tłumaczenia.*

Wykladać będą Księgę I. Ziemiaństwa Wirgili-
 usza o Rolnictwie.

K L A S S A VI,

z Historyi naturalnéy.

o Ciałach kopalnych.

Co obeymuie Historya naturalna? W opisanu

świata iakié wyszczególniać się zwykły rozdziały? Ład w zewnętrznym składzie co nam ukazuje? Jakie są dowody o początku ziemi P. Bufon? Jakie są przygody straszne na ziemi?—Ziemie od kamieni czy się różnią? Ziemie i kamienie czém się różnią od innych ciał kopalnych? Jakie jest rozporządzenie i iaki podział ziem, kamieni, solów, klejów i kruszców wszystkich.

P R A W O

NAUKA MORALNA, DZIEIE Y J E O G R A F I A

K L A S S A III.

1mo. z *Historji Starożytnéj.*

2mo. z *Dzieiów Assyryjskich.* Wylczywszy sławniejsze Epoki Assyryczyków, opowiedzą dzieła znakomitsze, przymioty, wojny prowadzone z różnymi narodami, Królów Assyryjskich, jako to: Belusa, Ninusa, Semiramidy aż do podziału tej Monarchii pod Sardanapalem—Przyłączając opisanie Miast w starożytności sławnych, jako to: Niniwy, Babilonu, Ekbatany i t. d.

3mo. z *Dzieiów Perskich.* Wylczą Królów Per-

skich od Cyrusa téy Monarchii piéwszego Króla, aż do Daryusza III. Kodomana który zwyciężony od Alexandra W. koniec Monarchii Perskiéy położył, opisując ich charakter, przymioty sposób rządzenia i wcyuny.

270. z *Dzieiów Egipskich*. Opowiedzą kiedy Egipt począł bydź znanym innym Narodom i panowanie Królów Egiptu, aż do podbicia tego narodu przez Kambizesa Króla Perskiego—Tóż o Fenycyanach Scytach, Indyanach i Chin zykach, ile te narody były znaném, namienią.

280. z *Wypisów do Historji,*

Z Cycerona do Historji Afsyryyskiéy, Perskiéy i Egipskiéy, o Bożkach i wróżbach—O zwyczajach pogrzebów—O Nilu—Z *Plinusa* o Egipcie, o Bożku Apis, o Piramidach, o Labiryntach—O Państwie Afsyryyskiém, o Scytach, o Persach, z Justyna.

290. z *Geografii o Azji i Afryce.*

Wyliczą i ukażą na Mappach Kraie składające dawnieyszą Azją i Afrykę.—Jak się dzielił Egipt i jakie miasta? Co wzmiankują Kraiowidzowie o Nilu, iego kataraktach, wylewach i wymiarze? Co o Piramidach i Labiryncie?—Toż Anglii, Danii, Szwecyi granice, podział, znacznysze miasta, rzeki okazaw zy na mappach, własności kraiu, źródło handlu i Rząd opowiedzą.

4to. z Nauki Moralnéy.

O miłym i niemiłym obcowaniu—O przyjemnościach i pożytkach dobrego obcowania—O przykrościach i nieprzyjemnościach ze złego obcowania pochodzących—O kłamstwie, zmyślaniu, obłudzie, obmowie i t. d. Toż o skromności, uczynności, grzeczności, ochędóstwie i t. d.

5to. z Wypisów Łacińskich.

Tłumaczyć będą na Język Oyczyſty o ochędóstwie, skromności, przedstawianiu z cnotliwemi, unikaniu złego towarzystwa i t. d.

K L A S S A IV.

1mo. z Dzieiów Greckich.

Wylieżą i ukażą na kartach Jeograficznych Królestwa mieszczące się w dawnéy Grecyi.—Mówić będą o znaczniejszych Rzeczach pospolitych iako to: Spartańskiéy, Ateńskiéy—Woynach prowadzonych z Królami Perskimi i między sobą.—O Panowaniu Filipa Króla Macedońskiégo i Alexandra Wielkiego.—O podziale Monarchii po śmierci Alexandra—O Królestwach Egiptu, Syryi i Macedonii—O Rzeczypospolitey Acheykiéy—O woynach Greków z Rzymianami.

2do. z Nauki Moralnéy.

Przełożą krótkie uwagi nad sprawiedliwością,

ludzkością, litością, dobroczynnością, wdzięcznością i niewdzięcznością, łakomstwem, rozrzutnością, skromnością, gniewem i t. d.

3tio. z Tłumaczenia.

Przełożą na Język Oyczyty z Łacińskiego o powściąganu Języka, o chełpieniu się, o szukaniu i zabieraniu towarzystwa z dobrymi, o przebaczeniu drugim i t. d.

4to z Jeografi

Ukażą na mappie Państwa mieszczące się w Azyi ich miała stołeczne i znaczniéjsze, oraz Rząd obfitość i własności krajów opowiedzą.

K L A S S A V.

1mo. z Prawa politycznego.

1mo. Opowiedzą co w sobie zawiera Nauka, Prawa politycznego.

2do. Ludzie z potrzeb wszystkim pospolitych, weszli z sobą w związek ugody—Z téy ugody uformowali towarzystwo czyli naród—Osądzili za konieczną potrzebę poruczenia jednéy lub więcey osobom władzy naywyższéy.

3tio. Wzajemné należytości i powinności między narodem i naywyższą Zwierzchnością zachodzące nie mogą być zgwałconé.

4to. Warunki wewnętrzne bezpieczeństwa w każdym narodzie są: 1. doskonałość ustaw podanych od Najwyższej Zwierzchności 2. Czynienie sprawiedliwości przez Urząd Sądowy Obywatelóm, według tychże ustaw 3. Stateczne posłuszeństwo tymże ustawom.

2do. z Dzieiów Rzymskich.

Przywiodą rozmaite zdania Dzieiopisów względem założenia Rzymu—Założenie miasta przez Romula—Złączenie się Sabinów, znaczniejsze dzieła, ustawy i wojny Królów Rzymskich aż do Rządu Konsulów.—Czyny Konsulów i kształt Rządu w Narodzie Rzymskim za ich panowania—Wzięcie Rzymu przez Gallów—Wojnę Puńską albo Kartagińską aż do Oktawiana Augusta.

3tio. z Jeografii.

Wyliczą i ukażą na kartach Jeograficznych Narody znajdujące się w Afryce i miasta ich szczególnie znaczniejsze.

4to. z Tłumaczenia.

Wykładać będą na Język Polski Cycerona o przyjaźni.

JĘZYKI

JEZYK NIEMIECKI

Poczynający.

Czytać będą Nauki Moralné i Bayki z Grammatyki, okazując sposób wymawiania liter i części mowy—Powiedzą używanie Artykułów—Przypadkować będą Jmiona rzeczowné podług form temu Językowi właściwych a Jmiona przymiotné podług różności Artykułu—Mówić téż będą o stopniach,—Liczbie, słowach poślukujących i ich użytku, o formowaniu czasów.

Postępujący.

Mieć będą rzecz o słowach foremnych i nieforemnych, i różnicy między niemi zachodzący—O rządzie słów Jmion i Przymków—O trojakim szyku wyrazów—Bayki i zdania moralné przełożą na Język Polski; inné z pamięci powiedzą—Zabawy i ćwiczenia w tym Języku własnéy roboty przeczytają—Nakoniec okażą charaktery.

DE LA LANGUE FRANCAISE

L'Instruction des Jeunes gens à la Langue Française et même à toute science isolée de l'exercice à la vertu, au lieu d'en apporter le fruit, que l'on

espère, elle serait peu avantageuse et même nuisible.— Il est vrai, que l'ignorant n'étant propre aux postes qui conviennent à son état, est comme une branche pourrie de la société: mais de l'autre côté, le savant abandonné à ses passions infecte de son dérèglement les Coeurs innocents et est pernicieux par tout.—Penetrés des funestes suites, qui viennent de la mauvaise administration des lettres, et sachant d'ailleurs, que la Jeunesse se prête aisément aux avis de ses Précepteurs et qu'elle se modele facilement sur le pié de ses doctrines; autant qu'il était à notre portée nous nous sommes tous mis en peine de former nos Eleves en des hommes éclairés amiables et vertueux.

Pour parvenir à ces fins nous avons tâché à choisir ces occupations et ces traductions, qui, outre l'exercice dans la pratique de cette langue, nous paraissaient plus propres à les fléchir au goût d'une intégrité du coeur et d'une probité.—Donneront donc une preuve de leur progrès dans cette langue.

Messieurs les commençans.

Sur la Grammaire de déclinaisons, des nombres, des genres, des articles, des degrés de comparaison, comment dans les adjectifs le féminin se forme du masculin—De la formation du pluriel des noms, soit adjectifs, soit substantifs.

Messieurs les Mitoyens.

1. Diront les regles des Pronoms conjonctifs te

absolus et de la façon de former les tems des verbes.

2. Conjugueront tous les verbes irreguliers et en formeront les tems simples et composés.

3. La méthode de repondre aux questions où, d'où, par où, quand, pendant quelle durée du tems &c.

4. La façon de former les adverbes des adjectifs.

5. S'interrogeront les vocables qu'ils ont appris pendant le cours de l'année.

Messieurs les Profitans.

1. Indiqueront l'arrangement des mots dans le sens positif, interrogatif et negatif avec les exceptions: tout tiré de la Grammaire de M. Wailly.

2. Expliqueront les traités sur la pieté, sur la persecution, la tranquillité, les devoirs d'un Chretien &c.

3. Reciteront par coeur et traduiront en Polonais plusieurs faits historiques qui édifient d'une manière singulière dans plusieurs points de la religion et de la morale: comme de la modération de Turenne, de l'amour filial, de la biefaisance &c.

4. Liront leurs propres occupations du Polonais en Français concernant les devoirs de l'homme par rapport à la Divinité, par rapport à lui-même et par rapport à la société.

UCZNIOWIE SZKOŁ POWIATÓWYCH NOWOGRODZKICH.

Litery f. i n. przed nazwiskiem położone oznaczają Uczniów Języka Francuzkiego i Niemieckiego.

K L A S S A I.	
Andruszkiewicz Tomasz.	f. Kobylński Franciszek.
Baka Dominik.	Kolenda Józef.
Baka Józef.	Krzyżanowski Medard.
Bernatowicz Antoni.	Lisowski Ignacy.
Borodziez Tadeusz.	f. Łęski Stanisław.
Chiliński Jan.	f. Łęski Józef.
Chiliński Antoni.	Marciniowski Ignacy.
Czczot Ignacy.	Marciniowski Antoni.
Dobrowolki Józef.	Milewski Wincenty.
Gieysztor Ignacy.	Minkowski Symon.
Glindziez Józef.	Mordasewicz Jan.
Godaczewski Waleryan.	Narbutt Julian.
Guzelff Stanisław.	Osipowicz Jan.
Haciki Wincenty.	Orzechowski Stefan.
f. Jabłoński Teofil.	Pilecki Franciszek.
f. Jabłoński Wincenty.	Pilecki Karol.
Jacynicz Michał.	Popławski Antoni.
Jacynicz Felicyan.	Ralcewicz Maciej.
Jodko Alexander.	Raykiewicz Józef.
Kamiński Gasper.	Raykiewicz Alexander.
Karczewski Stanisław.	Rodziewicz Stefan.
f. Kiersnowski Ignacy.	Samóyło Franciszek.
	Sapieszko Julian.
	Sawicki Jakób.

Sóltan Józef.
 Stacewicz Franciszek.
 Strzyżewski Bazyli.
 Świętochowski Antoni.
 Tański Teofil.
 Połoczko Eliasz.
 Wilgocki Ambroży.
 Witorfski Michał.
 Witorfski Józef.
 Wolfski Zygmunt.
 Zabrzeziński Antoni.
 Zborowski Faustyn.

K L A S S A II.

Bernatowicz Ludwik.
 Bobrowski Antoni.
 Czombrowski Michał.
 Furówicz Dominik.
 Gryffin Adam.
 Guzelff Aloizy.
 f. Jabłoński Karol.
 f. Jabłoński Leopold.
 n. Jankowski Ludwik.
 Jodkowski Antoni.
 Juński Jacek.
 Karczewski Wincenty.
 Kiersnowski Ludwik.
 f. Krafsowski Jan.
 f. Krafsowski Antoni.
 Maluszycki Ignacy.

Olszewski German.
 f. Strzałka Marcin.
 Swiderski Xawery.
 Swiderski Teofil.
 Szymański Julian.
 Raiecki Wincenty.
 Zelazowski Franciszek.

K L A S S A III.

f. Borysowicz Dominik.
 f. Chmielewski Samuel.
 f. Daszkiewicz Leo.
 f. Estko Xawery.
 f. Horbacewicz Jan.
 f. Godaczewski Hippolit.
 f. Hryniewski Kazimierz.
 f. Orzeszko Franciszek.
 f. Popiałkowski Franciszek.
 f. Raiecki Piotr.
 f. Raiecki Józef.
 f. Statkowski Ignacy.
 f. Stawski Ludwik.
 f. Terejewicz Wincenty.
 f. Uzłowski Ignacy.
 f. Uzłowski Franciszek.

K L A S S A IV.

f. Chmielewski Leopold.

D

20.015/1

* (24) *

f. Daszkiewicz Stanisław.	f. n. Woyniłowicz Karol.
f. Gawdzilewicz Floryan.	
f. Gawdzilewicz Antoni.	K L A S S A V.
f. Godaczewski Kazimierz	
f. Guzelff Karol.	f. Dawidowski Stanisław.
f. Jerzykowicz Ignacy.	f. Jsaiewicz Karol.
f. n. Mińkowski Mateusz.	f. Sawicz Tomasz.
f. n. Noniewicz Alexander.	f. Suchorzewski Wawrzyniec.
f. Pawłowicz Felix.	f. Woyciechowski Józef.
f. n. Stacewicz Jan.	f. n. Zaborski Daniel.
f. n. Statkowski Antoni.	
f. Strzałko Jan.	K L A S S A VI.
f. Teraiewicz Tadeusz.	
f. n. Teraiewicz Ignacy.	f. Pawłowicz Jan.
f. Uziłowski Dominik.	f. Pawłowicz Stefan.
f. n. Witorski Kajetan.	f. Ralcewicz Antoni.

F

20015

1892

1